

PŘÍBĚH BRENDY

Brenda

Brenda Musanwu se narodila 28. dubna 2001 v Solwezi v Zambii. Žije v chudinské čtvrti Rodwell s babičkou, dědečkem a čtyřmi sourozenci. Brendina sestra se jmenuje Womba a je o 12 let starší než Brenda. Další sourozenci jsou bratři: Chanzu (o devět let starší), Mugunga (o šest let starší) a Noah (o dva roky mladší).

Všichni bydlí v malém neomítnutém domku z nepálených cihel, ve kterém není elektřina ani pitná voda (vaří na dřevě či dřevěním uhlí), střecha je z vlnitého plechu. Domek má jen dvě místnosti a malou kuchyň a je pronajatý za 30 000 kwacha na měsíc (tj. 150 Kč).

Brenda spí na rohoži, která je upletená ze slámy, přikrývá se dekou. Její děda nemá práci, ale občas pro lidi kolem vyrábí a pálí cihly, jejich příjem je malý a nepravidelný.

Úřední jazyk v Zambii je angličtina, tu se učí Brenda ve škole. Doma mluví jazyky lunda a kikaonde, kterými se mluví v západní části Zambie.

Mezi Brendiny povinnosti patří zametání před domem, mytí nádobí a chození pro vodu. Také občas pomáhá na malém políčku, kde má rodina zasetou kukuřici.

Brenda chodí do školy St. Charles. Od jejího bydliště to jsou asi tři kilometry. Ve škole se musí platit školné, které je drahé. Její prarodiče na školné nemají peníze. Brendě platí školné adoptivní rodiče z České republiky. Ze školného je zaplacená školní uniforma a školní pomůcky. Brenda má svoji školní uniformu moc ráda. Jsou to hnědé šaty s kostkovaným límečkem.

Chlapci mají hnědé kalhoty a hnědě kostkovanou košili. Ve dnech, kdy Brenda nechodí do školy, uniformu nenosí, protože by si ji mohla poničit. Má jen pár kousků oblečení – trička, sukně.

V nich také spí.

Do školy chodí Brenda ráda. Její nejoblíbenější předmět je angličtina. Baví ji také matematika a kikaonde.

Brenda má spoustu kamarádek, hlavně ze školy.

Nejraději si hraje s Prudente, Swaziland a Ngambo na vaření. Do prázdných plechovek dají trochu

zbylého jídla a představují si, že vaří. Brenda ráda kreslí a vybarvuje omalovánky. V neděli chodí do

kostela, je tam škola, kde jim paní učitelka čte z Bible a zpívá s nimi. Brenda má ráda, když s dědou procházejí její sešit a nebo si pomalu čtou ve stínu pod stromem.

Více informací o Brendě naleznete v jejích dopisech.

INFORMACE O ZAMBII

Zambie je republika v jižní části Afriky se zhruba stejným počtem obyvatel jako Česká republika, ale s desetkrát větší rozlohou. Zambie se administrativně člení na devět provincií - nejvíce zalidněnými provinciemi jsou Lusaka a Copperbelt (Měděný pás). Hlavním městem je Lusaka. Měnou Zambie je zambijská kwacha, ve které existují pouze papírové bankovky.

Zambie byla dříve britskou kolonií, proto je zde úřední řečí angličtina, a podobně jako v Anglii se chodí do školy v uniformách, jezdí se vlevo a volant automobilu je na pravé straně. Angličtinu ale uslyšíte hlavně ve městech a v turistických oblastech. Na vesnicích se mluví domorodými bantuskými jazyky. V Zambii žije přes 70 národů, existuje zde proto mnoho různých jazyků a kultur. Pokud se naučíte pozdravit v domorodém jazyce na severu země, tak vězte, že na jihu vám nebudou rozumět. Nejčastěji se mluví jazykem bemba (nejvíce na severu Zambie), dále ndandža (centrální oblast, Lusaka a její okolí) a tonga (jih země).

Zambie se nachází pod rovníkem, to znamená, že nejstudenější měsíc je červen (přes den teplota dosahuje 15-20 stupňů Celsia, v noci teplota klesá k nule). Od června teplota roste. Nejteplejší měsíc je říjen (přes den teplota dosahuje 40 stupňů

Celsia). V listopadu začíná období dešťů - teplota trochu klesne a téměř každý den prší. V tomto období dozrává nejvíce plodiny. Období dešťů končí v březnu.

Hospodářství Zambie je závislé na exportu mědi, Zambie je 4. největší vývozce mědi na světě. Měď se těží na severozápadě země v provincii Copperbelt. V této provincii je proto nejvyšší urbanizace, největší počet obyvatel a nejvyšší infikovanost HIV/AIDS. Zambie vyváží měď nezpracovanou, zpracovává se až v rozvinutých zemích, většina zisku z této rudy zůstává mimo Zambii. Dále se těží zinek, kobalt, olovo a další rudy. Většina obyvatel se živí zemědělstvím. Pěstuje se kukuřice, proso, kasava, čirok a různé druhy zeleniny. Tabák, cukrová třtina, bavlna a arašidy, produkované hlavně na farmách založených Evropany, jsou určeny na vývoz. Chová se skot, a to hlavně v oblastech, v nichž se nevyskytuje moucha tse-tse, která způsobuje spavou nemoc. Jezera umožňují rybolov.

Pokud uvidíte zambijskou ženu, bude oblečená do chitenge. Chitenge je tradiční zambijská pestrobarevná látka, kterou nosí hlavně ženy. Existuje několik možností, pro které se chitenge používá - zavinovací sukně, zavazadlo (vložíte do látky náklad, svážete rohy a můžete vyrazit) nebo jako nosítko pro malé

dítě (děti na zádech v šátcích). Chitenge může být také znakem příslušnosti k určité církvi - tato látka má jednobarevný základ s drobným motivem a velkými znaky dané církví. I portréty kandidátů na prezidenta jsou nošeny na sukních.

Jestli v Zambii budete mít hlad, obyvatelé vás pohostí tradiční kaší z bílé kukuřičné mouky. Tato kaše je velice hustá - stojí v ní lžíce - a jmenuje se nshima. Nshima se jí rukama. Podává se k ní vařená zelenina, kuře nebo hovězí maso.

Zambie je rozvojová, velmi chudá země. Jedním z problémů obyvatel je vysoká nezaměstnanost a s ní spojená migrace do měst, která s sebou přináší další problémy (vznik chudinských čtvrtí - compoundů) a šíření nemocí. Dalším velkým problémem je šíření HIV/AIDS. Statistiky uvádějí, že v Zambii je 16,5 % (CIA, 2003) nakažených HIV/AIDS. To znamená, že každý pátý člověk je HIV pozitivní nebo se u něj projevil nemoc AIDS.

I přes značné problémy je Zambie nádhernou zemí, která může turistům mnohé nabídnout. Existuje zde 19 národních parků (největší Kafue) s typickou africkou faunou. Asi největším lákadlem pro turisty jsou Viktoriiny vodopády (Mosi-oa-Tunya, Storm that Thunders), které se nacházejí na řece Zambezi na hranicích Zambie a Zimbabwe.

DALŠÍ INFORMACE O ZAMBII NALEZNETE

Lindner, T. **Čekání na období dešťů**. Praha: Doplněk, 2008. ISBN 978-80-7239-222-3

BusinessInfo.cz. [online]. Dostupné na: <www.businessinfo.cz/cz/rubrika/zambie/1001502/>

Arcidiecézní charita Praha. [online]. Dostupné na: <www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002073>

ÚVODNÍ AKTIVITA

AKTIVITA, KTEROU MŮŽETE VYUŽÍT JAKO ÚVOD KE KAŽDÉ ZEMI A TAKÉ JAKO SPOJOVACÍ PRVEK VŠECH ZEMÍ. NAŠÍM PRŮVODCEM JEDNOTLIVÝMI ZEMĚMI BUDE VÍTR. V ZAMBII BUDEME OSLOVOVAT VÍTR – PEPELA PODLE JEHO NÁZVU V MÍSTNÍM JAZYCE LUNDA.

Cíle

Děti jsou motivovány k práci na projektu.

Děti si vytvářejí základní představu o mapě světa.

Děti se seznámí s polohou prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky ve světě.

Děti se seznámí s některými výraznými reáliemi Zambie.

Pomůcky

Mapa světa s vyznačenými obrysy jednotlivých zemí, obrys Zambie namalovaný na velkém papíře nebo kartonu, (podklady pro vytvoření najdete na CD), kufříky či krabice představující kufřík, cestovatelské deníky – jednotlivé listy s kopiemi obrázků z přílohy, školní sešit nebo jiná forma cestovatelského deníku, Vítr – vyrobený např. z gázy, výtvarné potřeby, CD se zvuky větru nebo motivační hudbou dle vlastního uvážení, příloha 1, 2, CD Anyana - děti a svět.

Motivace

„Víte, ten se má, chvilku je tady a za chvíli úplně někde jinde. Prohání se po celém světě, nezná žádné hranice. Dívá se na svět z výšky a vidí hory, zelené pastviny,

spousty zvířet, ryb a vod. Vítr je prostě doma na celém světě a z výšky sleduje, co je kde pěkného, a také vidí, kde se dějí nepravosti. Fouká a létá si, jak se mu zachce. Když je veselý, hraje si s vlasy dětí v Africe, ale když se rozzlobí, odnese i celou střechu ve vedlejší vesnici. Umí být příjemně teplý, studený a dokáže přinést déšť. Náš Větrík – cestovatel nás zane, kam budeme chtít. Třeba do země, která leží daleko v Africe a jmenuje se Zambie. Zve nás na velkou cestu světem, zve nás na návštěvu k dětem. Jsou to děti, které žijí daleko od nás, ale mají někdy úplně stejná trápení a radosti jako my. Jindy jsou jejich starosti o dost větší než naše, a přece se dovedou radovat. Nebojte se při své cestě překonat všechny překážky a vydejte se do Zambie s dobrými a přátelskými úmysly.“

Všechny děti sedí během úvodního vyprávění se zavřenými očima, které otevrou až na pokyn učitelky. Naznačíme foukání větru tak, aby to děti cítily. K podbarvení motivačního vyprávěného textu můžeme použít například skladby z CD Bachova Varhanní hudba.

Postup

- Ve třídě si připravíme nástěnku s mapou světa a vyznačenou Zambii.

- Dále můžeme mít velký obrys Zambie, který v průběhu projektu proměníme s dětmi v koláž, která zemi charakterizuje. Využijeme výstřižků z časopisů i dětských kreseb – jídlo, krajina, zvířata, lidé, počasí, rostliny, ovoce, kulturní plodiny, stavby apod.
- Každé dítě si přinese malý **kufřík** nebo si „kufřík“ vyrobíme z papírových krabic.
- Do kufříku budeme dávat v průběhu celého projektu vytvořené výstupy – obrázky, výrobky. Děti se chystají na cestu a vymýšlejí, co si s sebou vezmou, co by mohly v Zambii potřebovat (mohou to namalovat nebo si o přípravách na cestu jen povídat).
- Do kufříku přibalíme také **cestovatelský deník** – školní sešit nebo jednotlivé listy svázané provázkem.
- Do deníku budeme kreslit (nebo jinak jednoduše zaznamenávat) naši cestu.
- V příloze naleznete obrázky, které vám s přípravou deníku pomohou – obrysy zemí, vlajky, černobílé foto dítěte z každé země, omalovánku světa s obrysy prioritních zemí.
- Vítr – Pepelu můžeme využít také k reflexím aktivit během projektu nebo k celkové reflexi na jeho závěru.

SEZNAM FOTOGRAFIÍ

- 1 Brenda na klouzačce
- 2 Brenda před domem
- 3 Brenda se sousedy
- 4 Škola
- 5 Tabule
- 6 Zvířata I.
- 7 Zvířata II.
- 8 Děti s panáčkem z hlíny
- 9 Vaření nshimy
- 10 Nshima
- 11 Závody

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

PŘEHLED AKTIVIT

Aktivita	Foto	Charakteristika	Poznámky
Dopis od Brendy str. 6	1 2 3 4 5	diskusní a výtvarná aktivita zaměřená na uvědomění si kulturních odlišností	
Cestujeme po Zambii str. 7	6 7	aktivita zaměřená na rozvíjení vyjadřovacích schopností a poznávání exotických zvířat	
Nešikovný fotograf str. 8		výtvarná aktivita zaměřená na prohloubení poznávání exotických zvířat	Příloha 4: Části těl zvířat
Africký trh str. 9	8	prožitková a pracovní aktivita zaměřená na poznávání lidského těla a práci s přírodním materiálem	
Ahoj, jak se máš? str. 10		jazyková aktivita	
Můj den str. 11	1 2 3 9 10	aktivita zaměřená na uvědomění si podobností a odlišností, které nám přináší den v ČR a Zambii	
Malujeme jako zambijské děti str. 12		výtvarná prožitková aktivita	
Vaříme společně str. 13	9 10	pracovní a prožitková aktivita zaměřená na uvědomění si odlišností tradičních pokrmů	Příloha 5: Druhy zeleniny Příloha 6: Od zrna k mouce
Vyhrává, kdo dojede nejdál str. 14	11	pohybová aktivita zaměřená na poznání odlišné dětské hry	
Zambijská pohádka str. 15		dramatická aktivita rozvíjející fantazii	Příloha 3: Pohádka Králík Kalulu
Fotbalový míč str. 16		pracovní aktivita	
Africké puzzle str. 17		výtvarná a pracovní aktivita	
Pozor na slona str. 18		pohybová aktivita	

DOPIS OD BRENDY

Cíle

Děti se seznámí s holčičkou ze Zambie.
Děti porovnávají různé životní podmínky.
Děti vyprávějí o sobě a své rodině.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Člověk a jeho svět, Jazyk a jazyková komunikace.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Výchova demokratického občana.

Pomůcky

Dopis 1, fotografie 1-5, psací potřeby, papíry, pastelky.

Motivace

Děti sedí v kruhu na koberci, ukážeme jim fotografie Brendy. Povíkáme si s dětmi o tom, co na nich vidíme, o rozdílech mezi životem Brendy a životem dětí v České republice.

Otázky k fotografiím

Co má Brenda na sobě?
 Nosíte také do školy uniformu?
 Jak vypadá dům, ve kterém Brenda bydlí?
 A v jakém domě bydlíte vy, děti?

Postup

- Po zodpovězení otázek k fotografiím přečteme dětem dopis. Pokud děti umějí číst, přečtou jej samy.
- Diskutujeme s dětmi o otázkách z dopisu, ptáme se a porovnáváme život dětí a život Brendy.
- Děti potom napíší Brendě dopis, nebo jí dopis namalují (svoji rodinu, školu atd.) **Chtěli byste se o Brendě dozvědět víc?** Pojďme ji tedy navštívit.

Ahoj, jmenuji se Brenda Musanwu, je mi 7 let a bydlím ve městě Solwezi v Zambii. Žiji s babičkou a dědečkem v našem domečku na okraji města. Nemám rodiče, ale mám 1 starší sestru a 3 bratry. Mám spoustu kamarádů, hlavně ve škole, chodím do St. Charles Academy. Jsem jediný školák v rodině. Škola je drahá a my jsme chudí. Babička a dědeček nemají peníze na to, aby nám všem poskytli vzdělání. Jednou za rok chodí do školy na mé jméno peníze z České republiky. Posílají je tam moji adoptivní rodiče. Jsem jim za to vděčná. Z těch peněz se platí školné, učebnice, sešity, tužky a školní uniforma. Učím se moc ráda, nejvíc mě baví angličtina a matematika. Velice se mi líbí i moje školní uniforma, ve volném čase ji ale nenosím, abych si ji neponičila. Jak se máte vy? Kde bydlíte? Kolik máte sourozenců? Chodíte do školy?

Pozdravy ze Zambie posílá Brenda.

CESTUJEME PO ZAMBII

Cíle

**Děti dokáží ukázat Evropu, Afriku, Českou Republiku a Zambii na mapě.
Děti poznávají jinou zemi.
Děti dokáží vyjmenovat africká zvířata a rozeznat je.**

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a svět, Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova.

Pomůcky

Mapa světa (globus), fotografie 6 a 7.

Motivace

Děti sedí na zemi ve skupinkách (ideálně po třech), odpovídají si navzájem na následující otázky:

Kde jste byli na dovolené s rodiči?

Jak jste se tam dostali?

Jeli jste autem nebo autobusem?

Už jste někdy letěli letadlem?

Postup

- Ptáme se dětí na motivační otázky. Po zodpovězení navrhneme dětem, aby se podívali do Zambie, poté každé dítě představuje letadlo a pohybem naznačí let do Zambie.

- V Zambii žije spousta zvířat, která u nás ve volné přírodě nežijí.

Jaká zvířata to jsou?

Kde je můžeme v ČR vidět?

- Procházíme s dětmi fotografie afrických zvířat a společně je identifikujeme.

Možné obměny aktivity

- Návštěva ZOO.
- Film o afrických zvířatech.
- Počítačová hra Zoo Tycoon. Hra je v jednoduché angličtině. Popis hry je možné nalézt na stránkách specializovaných herních serverů např. <http://bonusweb.cz>.

NEŠIKOVNÝ FOTOGRAF

Cíle

Děti rozeznají africká zvířata.
Děti dokáží domalovat obrázek zvířete žijícího v Zambii.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a svět, Jazyk a jazyková komunikace, Umění a kultura, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova.

Pomůcky

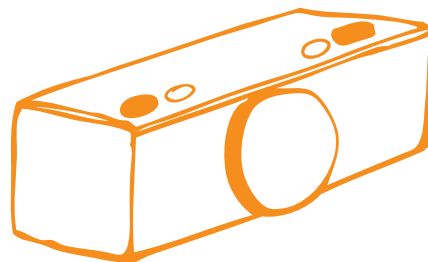
Krabička od čaje, papír, lepidlo, pastelky, příloha 4.

Motivace

Děti sedí v kruhu na koberci, pokládáme jim otázky:
Jaká zvířata žijí v Zambii?
Můžete taková zvířata vidět i v ČR?
Zkoušeli jste někdy fotografovat zvířata? Je to těžké?

Postup

- Vytvoříme si s dětmi fotoaparát z krabičky od čaje. Krabičku polepíme papírem a namalujeme části fotoaparátu - spoušť, objektiv.

- Pan fotograf Ferda Páv, který nám poslal obrázky z Afriky, je trochu nešikovný a fotografie se mu moc nepovedly. Děti, pojďme mu pomoci
- V příloze 4 najdeme předkreslené části těl afrických zvířat.
- Každému dítěti rozdáme obálku s papírem, kde je nalepený obrázek, který znázorňuje pouze část zvířecího těla (např. nohu žirafy).
- Děti dokreslí obrázek tak, aby bylo zvíře celé.
- Dokreslené zvířecí obrázky rozestavíme po židlích a chodíme od jednoho ke druhému a děláme, že fotografujeme. Z obrázků si vytvoříme „fotografickou“ výstavu.

Možné obměny aktivity

- Můžeme uspořádat poznávací soutěž z „fotografií“ vytvořených dětmi.

ZDROJ

Kociánová, S. Co se děje v pralese. In *Metodické listy pro předškolní vzdělávání*. 34. aktualizace Praha: RAABE, 2007.

Cíle

Děti poznávají odlišnosti mezi obyvateli ČR a Zambie.

Děti dokáží vyjmenovat části těla.

Děti umějí vyrobit postavu svého kamaráda.

Děti se naučí vyrobit africké korále.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Člověk a svět práce, Umění a kultura, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 8, plastelína, provázek, větvičky a temperové barvy.

Motivace

Děti sedí u pracovních stolů. Povídáme si o tom, že děti v Zambii si vytvářejí své hračky samy. Navrhneme dětem, že bychom si také zkusili vytvořit takovou hračku, jako mají děti v Zambii. Ukážeme dětem fotografii se zambijskou hračkou. Debatujeme s nimi o fotografii.

Jak vypadá lidské tělo?

Jaké části lidské tělo má?

Otázky k fotografii

Co vidíte na fotografii?

Jak vypadají děti ze Zambie?

Čím se liší od dětí v ČR?

Co mají stejné děti v Zambii a děti v ČR?

Postup

- Děti společně s učitelem vyjmenovávají části lidského těla.
- Potom dostane každé dítě plastelínu a vymodeluje si také hračku, jakou mají děti v Zambii. Postavičky z plastelíny dáme na výstavku spolu s barevnou fotografií.

- Tak jako si děti vyrábějí hračky z toho, co je v přírodě v Zambii dostupné, i maminky a babičky si vyrábějí šperky z přírodních materiálů. Pojďme, děti, vyrobit dárek pro maminku.
- Větvičky nalámeme na zhruba stejně dlouhé části, tyto části nabarvíme temperovými barvami a necháme zaschnout.
- Ustříhneme provázek, na který navážeme po zhruba 5 cm barevné větvičky.
- Nakonec svážeme konce dohromady.

Možné obměny aktivity

- Postavičku mohou děti modelovat z keramické hlíny či kašírovací hmoty.
- Černé řapky na papíře (děti si nabarví svoje ruce černou barvou a obtisknou je na papír).

AHOJ, JAK SE MÁŠ?

Cíle

Děti rozvíjejí komunikační dovednosti.

Děti si uvědomují, že existují různé světové jazyky.

Děti se naučí zdravit jedním ze zambijských jazyků.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a společnost,

Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova.

Pomůcky

Mapa světa.

Motivace

Děti sedí na koberci a společně diskutujeme o cizích jazycích. Připomeneme si fakt, že když děti pojedou s rodiči na dovolenou do zahraničí, zjistí, že se v každé zemi mluví jiným jazykem.

Umíte pozdravit nějakým cizím jazykem? Jakým?

Postup

- Odpovězte s dětmi následující otázky:
- **Jak se mluví v ČR? V Německu? V Anglii? V Americe? A co myslíte, děti, jak se mluví v Zambii?** V Zambii se na úřadech a ve škole mluví anglicky. **Jak se řekne anglicky ahoj?**
- Na vesnicích se mluví tradičními zambijskými jazyky. Jedním z tradičních jazyků, kterým mluví i rodina Brendy, je jazyk bemba.
- Zkusme se naučit v jazyce bemba: „**Ahoj, jak se máš? Mám se dobře.**“ „**Mulishani. Wino.**“ [Mulišany. Vino.]
- Děti ve dvojicích se vzájemně pozdraví (jeden pozdraví v jazyce bemba a druhý odpoví, pak si role vymění).

Cíle

Děti rozvíjejí komunikační dovednosti.

Děti rozvíjejí stylistické dovednosti.

Děti si uvědomují odlišnosti

v životním stylu v různých zemích.

Děti vyprávějí o průběhu svého dne.

Děti zdramatizují svůj den.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Dramatická výchova.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova.

Pomůcky

Dopis od Brendy 2, fotografie 1-3, 9, 10.

Motivace

Aktivita se odehrává na koberci, děti sedí a poslouchají, jak probíhá den Brendy.

Postup

- Prečteme dětem dopis od Brendy.
- Porovnáváme den českých dětí se dnem Brendy.
- Děti si ve dvojicích povídají o tom, jak vypadá jejich běžný den.
- Společně hrajeme divadlo, děti jsou v kroužku, začínají vleže.
Paní učitelka jmenuje aktivity, jak jdou po sobě během dne, děti je předvádějí. Ráno se protáhnou v postýlce, promnu si očka a vyskočím z postýlky.
V koupelně si čistím zoubky a myji obličej.
Potom snídám – jím chleba s máslem a piji čaj.
Oblékám se a jdu s maminkou nebo s tatínkem do školky (školy).
Aktivity se dále dělí, podle toho, zda je dítě předškolák nebo školák.

Možné obměny aktivity

- Děti odepisují Brendě na dopis, pokud neumějí psát, malují obrázky. Popisují (namalují) všechno, co během dne dělají.

Ahoj, moc děkuji za váš dopis.
Dneska Vám napíšu, jak vypadá můj den.
Ráno vstávám v 6 hodin, umyji se a jdu pro vodu ke studni. Potom pomáhám babičce umývat nádobí po večeři. K snídani mívám suchý chleba a čaj. Dopoledne si hraji. Chodím totiž na odpolední vyučování. Do školy odcházím kolem poledne. V poledne máme všechny děti ve škole oběd. Většinou máme nshimu a zeleninu. Škola končí v pět hodin odpoledne, pak jdu domů. Ale někdy zůstanu ve škole déle, abych si mohla hrát s kamarádkami. K večeři máme doma nshimu a zeleninu nebo kuře. Potom pomáhám s úklidem, většinou zmetám. Před spaním si sedneme celá rodina a povídáme si o tom, co jsme za celý den zažili. No a pak jdeme spát.
A jak vypadá váš den?
Namalujte mi obrázek, prosím, a pošlete mi ho do Zambie.
Pozdravy ze Zambie posílá Brenda.

MALUJEME JAKO ZAMBIJSKÉ DĚTI

Cíle

Děti poznávají různé materiály.

Děti cvičí jemnou motoriku.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a svět, Člověk a jeho svět, Umění a kultura.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Environmentální výchova.

Pomůcky

Misky s různými materiály – 5 misek, hlína, písek, strouhanka, mouka, piliny, šátky na zavázání očí, obaly od nanukového dortu.

Motivace

Aktivita se odehrává ve třídě, na pracovních stolech je pět misek s různými materiály. Informujeme děti o tom, že zambijské děti si hrají tak, že malují prstíkem do hlíny nebo písku.

Poznáte děti, do čeho malujete?

Postup

- Dětem ukážeme 5 misek a materiály v nich.
- Vybereme 5 dobrovolníků.
Zavážeme jim oči šátkem.
- Každé dítě-dobrovolník se dostane k jedné misce a má hmatem uhádnout, co v misce je.
- Podle času můžeme vybrat další

pětici dobrovolníků.

- Na závěr dostane každé dítě obal od nanukového dortu a do něho mu dáme, jaký materiál chce, a do tohoto materiálu nakreslí obrázek pro Brendu.
- Obrázky vystavíme na výstavku.

Možné obměny aktivity

- Obrázky můžeme vyfotit a vystavit fotografie na výstavku.

VAŘÍME SPOLEČNĚ

Cíle

Děti se seznámí s druhy zeleniny.

Děti se seznámí s postupem při výrobě mouky.

Děti dodržují základní hygienické návyky při jídle.

Děti cvičí jemnou motoriku.

Vzdělávací oblasti

Dítě a společnost, Dítě a svět, Člověk a jeho svět,
Člověk a svět práce.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských
a globálních souvislostech, Environmentální výchova.

Pomůcky

Příloha 5, příloha 6, dopis 3, kameny, prkénka, zrna
obilí (kukuřice), nůž, dětská krupička, voda, vařič, hrnec,
vařečka, fotografie 9, fotografie 10.

Motivace

Děti sedí u pracovních stolů ve třídě, přečteme jim
dopis 3 (část, která se týká jídla).

Postup

- **Z čeho se dá vařit? Jaké znáte druhy zeleniny?**
Děti říkají, jakou zeleninu znají. Identifikují ji podle
obrázků například z přílohy č. 5 (popř. dětem
předem určíme, jaký druh zeleniny
mají do školy přinést).
- **Jak se vyrábí mouka?** Děti si vybarví pracovní
list Od zrna k mouce (příloha 6), rozstříhají ho
a následně složí správný postup – od zrna kukuřice
k mouce. Vyprávíme dětem, jak se vyrobit mouka
ze zrníček kukuřice.
- Děti si vyzkoušejí udělat mouku, pomocí prkénka
a plochého kamene.

Vaříme

- Společně s dětmi nakrájíme zeleninu (ideální
jsou rajčata) a uděláme nshimu. Vysvětlíme
dětem, že nshima se dělá v Zambii z kukuřičné
mouky, z té, kterou si právě vyrobili. Jenže v Zambii
mají jiný druh kukuřice, a proto my použijeme
raději dětskou krupičku.

Jíme

- Děti si sednou do kruhu do tureckého sedu
na zem.
- Každé dítě dostane na talíři nshimu a směs zeleniny.
- Společně s dětmi jíme nshimu a zeleninu (jíme
rukama, do jedné ruky si nabere trochu nshimy,
uděláme z ní kuličku, kuličku chytíme špičkami
prstů a nabíráme jí zeleninovou směs).
- **Jak nshima chutná? Podobá se chuť nshimy
něčemu, co znáte?**

NSHIMA

Nshima je velice hustá kaše z kukuřičné mouky.
V Zambii je to nejčastější pokrm. K nshimě se jí směs
zeleniny, kuře, sojové nebo hovězí maso.
V Zambii roste jiný druh kukuřice než v České repub-
lice, mouka z této kukuřice je bílá a má jinou chuť
než kukuřičná mouka běžně dostupná v naší zemi.
Dobrou náhražkou bílé kukuřičné mouky je dětská
krupička.

Nshimu vaříme z dětské krupičky a vody. Přivedeme
vodu k varu, přisypeme dětskou krupičku a mícháme.
Správná nshima je tak hustá, že se dá lžící ukrájovat.

Možné obměny aktivity

- Děti mohou vařit „jen jako“ a zeleninu s nshimou jim
dodáme již vyrobenou.

Ahoj, moc děkuji za váš dopis.
Zajímalo by mě, jestli máte nějaké hračky
a s čím si nejraději hrajete?
Já si nejraději hraji s děvčaty na kuchyň. Máme
prázdné plechovky a do nich dáme nějaké
jídlo a vodu a vaříme. No vlastně to není
jídlo, ale nějaká tráva (jako zelenina) nebo
hlína (jako nshima). Všechno mícháme a pak
společně jakoby ochutnáváme, kdo co uvařil.
To mě moc baví. A taky si ráda hraji se starými
pneumatikami od kola – kutálíme je a běhá-
me s nimi. Moc nás to všechny děti ze Solwezi
baví, hlavně když uděláme závody.
Napíšete mi, jak si hrajete vy, děti z České
republiky?

Pozdravy ze Zambie posílá Brenda.

VYHRÁVÁ, KDO DOJEDE NEJDÁL

Cíle

Děti poznají hru, jakou hrají děti v Zambii.

Děti rozvíjejí své pohybové schopnosti.

Děti dodržují zásady bezpečnosti při sportu a pravidla hry.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost, Člověk a zdraví, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova.

Pomůcky

Dopis 3 (část o hře s pneumatikou), fotografie 11, obruče.

Motivace

Děti sedí na zemi v tělocvičně nebo sedí na hřišti, přečteme jim dopis 3 od Brendy (část, která se týká hry s pneumatikou).

Otázky k fotografii

Co dělá chlapec na obrázku?
Z čeho je kolo vyrobené?

Postup

- Venku na zahradě nebo na hřišti (v zimě v tělocvičně) uspořádáme pro děti zambijské závody.
- Rozdělíme děti do skupinek po pěti.
- Pětice se postaví na čáru a závodí, kdo nejrychleji odkutálí obruč do cíle.
- Vítězové z petic závodí s dalšími vítězi, až získáme konečného vítěze.
- Během závodů ostatní děti fandí svým favoritům.

Možné obměny aktivity

- Závod proběhne jako štafetový závod družstev.

Ahoj, moc děkuji za váš dopis. Zajímalo by mě, jestli máte nějaké hračky a s čím si nejraději hrajete? Já si nejraději hraji s děvčaty na kuchyň. Máme prázdné plechovky a do nich dáme nějaké jídlo a vodu a vaříme. No vlastně to není jídlo, ale nějaká tráva (jako zelenina) nebo hlína (jako nshima). Všechno mícháme a pak společně ochutnáváme, kdo co uvařil. To mě moc baví. A taky si ráda hraji se starými pneumatikami od kola - kutálíme je a běháme s nimi. Moc nás to všechny děti ze Solwezi baví, hlavně když uděláme závody. Napíšete mi, jak si hrajete vy, děti z České republiky?

Pozdravy ze Zambie posílá Brenda.

ZAMBIJSKÁ POHÁDKA

Cíle

Děti nacvičují naslouchání a soustředění.

Děti dramatizují pohádku.

Děti domýšlejí konec pohádky.

Děti vytvářejí masky pro herce.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Jazyk a jazyková kultura, doplňující vzdělávací obor Dramatická výchova.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova.

Pomůcky

Příloha 3 - text pohádky, papírové kulaté tácky, pastelky, barevný papír, lepidlo, špejle (popř. klobouková guma), lepicí páska na připevnění špejle k papíru.

Motivace

Děti sedí v kruhu na koberci a mluvíme společně o pohádkách a příbězích.

Kdo Brendě vypráví příběhy?

Kdo vám vypráví pohádky?

Jaká je vaše oblíbená pohádka?

Postup

- přečteme si pohádku o králíkovi jménem Kalulu. Pohádku nečteme úplně celou. Dočteme ji do okamžiku: „Když se v hrnci začala vařit voda, král předal hrnec Kalulovi ...“.
- Děti potom společně domýšlejí (popř. dokreslí nebo dopíší), jak by mohla pohádka skončit.
- Když už děti nenapadají žádné varianty, pohádku dočteme.
- Každé dítě dostane svoji roli a vyrobí si masku z kulatého papírového tácku, k tácku přidáme špejli, aby děti mohly držet masku před sebou (nebo použijeme místo špejle kloboukovou gumu).
- Pohádku s dětmi zdramatizujeme a zahrajeme na školní besídce.

FOTBALOVÝ MÍČ

Cíle

Děti procvičí jemnou motoriku a zručnost.

Děti se naučí vyrobit si fotbalový míč z Afriky.

Děti se zdokonalí v dovednosti

spolupracovat v týmové hře.

Děti rozvíjejí smysl pro fair play.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost,

Člověk a zdraví, Člověk a svět práce,

Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova.

Pomůcky

Noviny, igelitové sáčky, provázek, nůžky.

Motivace

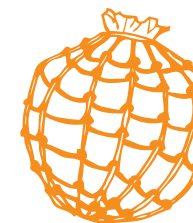
Děti sedí u pracovních stolů. Vyprávíme si o dětech v Africe, které moc rády hrají fotbal. Bohužel nemají vhodné kopací boty ani pořádný fotbalový míč.

Jsou to ale děti šikovné, dokáží si fotbalový míč vyrobit a fotbal pak hrají naboso.

Postup

- Nejprve zmačkáme arch novinového papíru do co nejmenší kuličky.
- Pokračujeme nabalováním dalšího papíru, který pevně mačkáme ke středu budoucího míče a vytváříme velkou papírovou kouli.

- Když máme požadovanou velikost míče (průměr asi 15 cm), zabalíme novinovou kouli do igelitového sáčku nebo i několika vrstev igelitu.
- Vypustíme z igelitu vzduch a zavážeme provázkem, který si připravíme asi v metrové délce.
- Provázek obtáčíme kolem koule.
- Nejprve ve směru vertikálním, čímž vytvoříme jakousi osnovu.
- Následuje horizontální proplétání provázků.
- Vzniká nám postupně síť, která drží míč pohromadě. (viz obrázek)
- Zavážeme, ustrihneme igelit a můžeme hrát fotbal.

AFRICKÉ PUZZLE

Cíle

Děti cvičí jemnou motoriku.

Děti se učí vyrobit si vlastní puzzle.

Děti se učí skládat obrázek jako puzzle.

Vzdělávací oblasti

Dítě a ten druhý, Dítě a společnost,
Člověk a svět práce, Člověk a jeho svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova.

Pomůcky

Obrázek z Afriky (kopie fotografií z CD) a tvrdý papír (ideální je karton z krabice, ale stačí i čtvrtka),
nůžky a lepidlo, krabička od čaje, barevný papír, fixy,
obrázky z Afriky.

Motivace

Děti sedí u pracovních stolů a odpovídají na otázky.

Máte doma puzzle? Skládáte si rádi?

Myslíte si, že Brenda má doma puzzle?

Brenda nemá takové puzzle, které se kupují
v obchodě, ale má takové, jaké si dokáže sama
vyrobit. Vyzveme děti, aby si takové puzzle vyrobily.

Postup

- Děti si vyberou obrázek z Afriky a nalepí ho na tvrdý papír.
- Když lepidlo zaschne, rozstříháme obrázek na různé dílky.
- Děti si svoje puzzle dají do krabičky od čaje, kterou si mezitím ozdobily barevným papírem a pomalovaly obrázky.

POZOR NA SLONA

Cíle

Děti recitují básničku o slonovi.

Děti cvičí svoji pohyblivost.

Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a zdraví.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova.

Pomůcky

Básnička o slonovi, lavička, obruče, míče (pro každé dítě jeden, stačí tenisový míček), 2 židle.

Motivace

Děti sedí v kruhu, naučíme je básničku o slonovi, pak si povídáme o tom, že slon má rád ořechy. Další aktivitu uvedeme krátkým vyprávěním.

Představme si, že žijeme v zambijské buši, našli jsme tam ořechy, které nám moc chutnají. Jenže ty ořechy chce také slon. Musíme tedy ořechy přepravit do bezpečí.

Postup

- Naučíme se s dětmi básničku:

- Sestavíme pro děti překážkovou dráhu - lávka (lavička), kameny (obruče), kmeny stromů (2 židle).
- Každé dítě dostane do ruky jeden ořech (míček), ořech musí přepravit z buše do vesnice - přelézt lávku, přeskakat po kamenech a obéhnout kmeny stromů.
- Ořechy tak bezpečně přepraví domů.
- Děti běží do vesnice jeden po druhém.

SLON

Slon stojí za plotem,
pěkně mě zdraví,
mává mi chobotem
a uchem pravým,
proč nemává levým,
namouduši nevím.

ZDROJ

Kociánová, S. Co se děje v pralese. In *Metodické listy pro předškolní vzdělávání* 34, aktualizace Praha: RAABE, 2007.

Reflexi doporučujeme provádět za jednotlivými aktivitami, po splnění určitého bloku aktivit a v každém případě na konci projektu. Necháme si vždy dostatečnou časovou rezervu, aby děti mohly otevřeně vyjádřit svoje názory, pocity a dojmy a poznatky.

V této části realizace aktivit využijeme podle potřeby opět postavu Věťříku a ptáme se dětí

- jak se jim samostatně pracovalo
- jak se jim spolupracovalo se spolužáky
- co nového se dověděly a naučily
- co je překvapilo
- jaké byly jejich pocity během aktivity

- jaké by mohlo být podle nich pokračování aktivity
- co bylo při aktivitě důležité
- jak se jim dařilo úkol splnit
- jaké se vyskytly komplikace nebo překážky
- co by jim pomohlo, aby mohly úkol lépe splnit

Před rozloučením s Brendou ze Zambie se společně zamyslíme nad otázkami:

Co jsme se dověděli o životě dětí v Zambii?

Najdeme něco společného na životech dětí u nás a v Zambii?

Čím se liší život zambijských dětí od života našeho?

Jak jsme prožívali výpravu do Zambie?

Co bylo těžké? Co bylo snadné?

Co nám pomáhalo? Jaké jsou naše dojmy?

Uměli bychom se vžít do pocitů Brendy?

Dovedli bychom vyprávět o naší cestě rodičům nebo kamarádům?

Kdo by se chtěl do Zambie vypravit doopravdy a proč?

Reflexe nemusí vždy probíhat jen formou otázek a diskuze, ale může být, výtvarná nebo u starších dětí písemná, dramatická.

Pocity mohou děti vyjádřit také pohybem, sochou, smajlíky či barvami.

Smysluplnou reflexi lze realizovat pouze v bezpečném, děti nijak neohrožujícím prostředí. Doufáme, že k budování a rozvíjení takového prostředí ve vaší školce nebo škole přispěje i projekt Anyana - děti a svět.